

МІЖ ВІДКРИТІСТЮ І БРАКОМ ФІНАНСІВ: ЯК ПІДТРИМАТИ ДОСТУПНІСТЬ МОНОГРАФІЙ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Ліндсі Фармера «Великоформатні публікації у відкритому доступі не можуть ґрунтуватися на зобов'язаннях, що не фінансуються».

У ній автор аналізує наслідки поширення політики відкритого доступу для монографій та інших великоформатних академічних текстів без належного фінансового забезпечення. У матеріалі наголошується, що відкритий доступ став важливим інструментом демократизації знань і розширення доступності результатів досліджень. Водночас більшість наявних моделей його реалізації сформувалися навколо журнальних статей, тоді як великоформатні публікації мають іншу економіку створення і потребують значно більших витрат на підготовку, рецензування, редагування й поширення. У цьому контексті запровадження обов'язкових вимог щодо відкритого доступу без відповідного фінансування створює ризик дестабілізації існуючих видавничих практик. Автор звертає увагу на те, що у гуманітарних і соціальних науках монографія залишається ключовою формою представлення результатів досліджень, яка дозволяє представити

розгорнутий аналіз та у повному обсязі навести цілісну наукову аргументацію. Такі формати не можуть бути повноцінно замінені короткими публікаціями. Водночас саме ці формати публікацій, як правило, мають обмежений доступ до зовнішнього фінансування, що ускладнює виконання вимог відкритого доступу на практиці. Нефінансовані мандати можуть мати небажані наслідки у вигляді скорочення кількості публікацій, звуження їх тематичного розмаїття та посилення нерівності між інституціями та країнами з різними ресурсними можливостями. У результаті політика відкритого доступу, яка має на меті підвищення доступності знань, ризикує відтворювати існуючі дисбаланси або навіть поглиблювати їх. Ліндсі зосереджує увагу на необхідності узгодженого підходу до фінансування великоформатних публікацій: залучення державних структур, університетів, фінансуючих організацій і видавців до формування моделей, здатних забезпечити сталість відкритого доступу. Ефективна реалізація політики відкритого доступу потребує не лише нормативних вимог, а й системного фінансового підґрунтя, без чого існує ризик підриву тих форм наукової комунікації, які відіграють визначальну роль у розвитку гуманітарних і соціальних наук.

Детальніше:

<https://www.timeshighereducation.com/opinion/long-form-open-access-cant-rely-unfunded-mandates>

Фото: pixabay.com

#НРАТ_Усі_новини #НРАТ_ВідкритіДані #НРАТ_Науковцям_новини
#НРАТ_Освітянам_новини #НРАТ_Бібліотекарям
#НРАТ_НауковіВидання_новини #НРАТ_TimesHigherEducatHigherEducat

2026-04-06

Інформація з офіційного вебпорталу Національного репозитарію академічних текстів